

Nagyvárad Estilap

A szerkesztésért felelős:
MARTON MANO, főszerkesztő

Kiadóhivatal: Hegedűs Hirlapiroda
Szerkesztőség: Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

A kisanant Nagyváradon vagy Kolozsváron tartja decemberi konferenciáját

— Az Estilap belgrádi távirata —

A kisanant külügyminiszterei Genében elfogadták Titulescu meghívását és úgy határoztak, hogy legközelebbi konferenciájukat a tél folyamán Romániában tartják meg.

Marinkovics külügyminiszter sajtóírója a lapok tudósítóinak nyilatkozott a kisanant téli értekezletéről:

— A konferenciát, — mondotta — előreláthatóan decemberben fogják tartani a kisanantban szövetkezett államok külügyminiszterei és diplomatái. Ezen a konferencián már szóba kerülnek olyan mozgalmak, amelyek a sajtó révén igyekeznek közvéleményt teremteni bizonyos politikai tervek számára. Az államok részéről most az adatgyűjtés van folyamatban, úgy, hogy a kisanant kormányok meghatal-

mazottai felkészülten foglalkozhatnak a felmerülő kérdésekkel. Több gazdasági és közlekedés-politikai probléma kerül tárgyalásra, s fontos téma lesz Szubotics jugoszláv miniszter eredeti koncepciója alapján

az utlevél és vasúti vám-revizio kérdés egyöntetű szabályozásának megbeszélése.

Arra a kérdésre, hogy az összeíjvetelt Bukarstben tartják-e, a sajtóírók azt felelte, hogy

értesülése szerint a román kormány Nagyváradon, vagy Kolozsváron öhajtja vendégül látni a kisanant politikai vezéreit.

— A politikusok közt ugyanis az a nézet, hogy az értekezletet a főváros elkerülésével az egyes országok nagyobb modern városaiiban kell tartani, mint ahogy egyizben Belgrádot mellőzve. Lajbachban gyűltek össze a külügyminiszterek. Ez még Nincsićs régebbi öhajának tiszteletben tartása.

Értesülésünk szerint Nagyváradon is tudnak róla, hogy a konferenciát itt tartják. A város idegenforgalma szempontjából mindenesetre jelentőseges volna egy ilyen entrevue. A konferenciát a vármegyeháza dísztermében tartanák és a politikusok a tárgyalások után érdekes autókirándulások tennének.

leti, kétségtelenül disszonáns Erdélyi Miklós gesztusa, aki nem tud egyelőre szervezkedni, mert az új helyzetben nem találja meg számításait. Nem azért, mintha ő lenne köteles áldozatot hozni a színház érdekében, hanem főképpen amiatt, mert állítólag részben az ő magatartása is hozta a nagyvárad színházat a mai komplikált helyzetbe. Ő tőle ugyanis azt követelték, hogy garanciát vállaljon az idei szezon alatt a színház épületének, berendezésének és kellékeinek épségéért és ez esetben vele lépett volna szerződésre a város. Erdélyi Miklós, nolott hosszas szinigazgatói tapasztalatokra és nagy gazdasági körültekintésre hivatkozhat, nem volt hajlandó ezt a garanciát elvállalni. Így került azután napirendre Victor Eftimiu, aki ajánlatával teljesen felborította.

Mit mond a polgármester

Egyébként a színház válsága ügyében Egy Gergely dr polgármester ma délelőtti munkatársunk előtt a következőket jelentette ki:

— A tanács döntése előtt természetesen érdemlegesen nem nyilatkozhatok, mert nem akarom a tanács döntését semmiféle irányban sem befolyásolni. Az egyéni véleményem mégis a következő: ha Erdélyi Miklós tényleg végleg visszavonul és nem hajlandó a szervezkedést megkezdni,

a polgármester és a tanács nem fogja télenül nézni az eseményeket.

keresni fogjuk és meg is fogjuk találni a módot, hogy

olyan koncessziós szinigazgatóval tárgyaljunk, aki Eftimiu Victor kétségtelenül igen terhes feltételei mellett is megtalálja a számításait,

és ily módon meg fogjuk menteni a nagyvárad magyar színészeteit.

Megkérdezte a Nagyvárad Estilap munkatársa

dr Marcus Istvánt

is, aki így nyilatkozott:

— Mint a kolozsvári román nemzeti színház itteni jogi képviselője részletesen kifejtettem álláspontomat azon az értekezleten, amelyet Victor Eftimiu vezérfelügyelő jelenlétében hátfőn tartottak meg. Tegnap, amikor értesülést szereztem Erdélyi Miklósnak arról az újabb nyilatkozatáról, hogy Eftimiu feltételeinek elfogadása után nem vállalhatja el a nagyvárad magyar társulat igazgatását és a szervezkedést nem tudja megkezdni, azonnal felkerestem őt, vele és Gróf Lászlóval együtt megbeszéltük azokat a módokat és lehetőségeket, amelyekkel ezeket az akadályokat át lehet hidalni. Sőt

magam készítettem el azt a

Birja-e a város készpénzzel is támogatni a színházat?

Egy dr polgármester, Marcus István dr, Craciun kulturtanácsos és Soós István dr nyilatkozata Victor Eftimiu tervéről

Talán még sohasem volt olyan bizonytalan, hogy lesz-e színház az idén Nagyváradon, mint most, amikor már azt hittük, hogy a kérdés véglegesen meg van oldva. Megjelent a városban a kolozsvári színházak vezérfelügyelője, beszélgetett a hatóság fejeivel, nyilatkozott az újságíróknak és beadványt intézett a polgármesteri hivatalhoz. Mindenki igyekezett őt felvilágosítani, megismertetni az adott helyzettel és a helyi viszonyokkal. Victor Eftimiu csodálatos nyugalommal és lényeges biztonsággal hallgatott — és cselekedett. Cselekedett pedig olyképen, amely nem áll összhangban a város közönségének kívánságaival, Nagyvárad népének anyagi viszonyaival és a szerzett információkkal.

Victor Eftimiu terve a magyar színjátszás elé leküzdhetetlen nehézségeket gördített. És Victor Eftimiu olyan áldozatkészséget követelt a várostól, amilyenre eddig sohasem volt példa.

Ettől a pillanattól kezdve a színházkérdés, mint művészeti probléma lekerült a napirendről. Társadalmi és gazdasági kérdéssé változott át és ilyenformán talán

még kiélezettebbé vált. Mert bármiképen is vélekedjék Victor Eftimiu, akit kétségtelenül lelkes művészembernek ismer mindenki, a színházi kultúrától, szinigazgatói minőségben számolnia kell a város teherbíró képességével. Most már szinte nem is az a fontos, hogy hány estén át fog játszani Nagyváradon a román és magyar színtársulat, hanem a lényeges az lesz, hogy ettől a várostól Victor Eftimiu művészi terveinek megvalósítására különféle címeken rendkívüli áldozatokat követel.

Amióta a nagyvárad színház fennállott, készpénzbeli támogatásban sohasem részesült. Megadták a színtársulatnak az összes kedvezményeket, az ingyen fűtést, a világítást, a technikai személyzetet, néha még díszletekkel is ellátták, ingyen adták bérbe a színház díszes és kényelmes épületét, de pénzbeli támogatást sohasem adtak és sohasem kérték tőle.

Victor Eftimiu beadványa kétségtelenül jogosan kellett nagy feltűnést a város vezető köreiben. Nagyvárad város tanácsosa, nagyon jól tudják, hogy a város pénzügyi gazdálkodása csak vég-

ső erőfeszítéssel tudja az egyensúlyt fenntartani. Újabb megterhelés már a legsúlyosabb gondokat idézi fel.

Ilyen viszonyok között érte Nagyvárad városát a váratlan meglepetés. Egymillió lejt kérnek tőle színházi szubvencióra. Ezt az egymillió lejt természetesen az adófizető polgárok vállára kellene áthárítani. Meg kellene tehát fizetni az Operát, a művészetet azoknak is, akik sohasem járnak színházba és áldozatot kellene hozni a drámákért azoknak is, — akik számára az élet is éppen elég tragédia.

Nagyon helyesen járt el Egy Gergely dr polgármester, amikor a városi tanács elé terjesztette ezt a megoldhatatlannak látszó kérdést. A pénzügyi tanácsos már nyilatkozott is. Dr Simonca György kijelentette, hogy amíg kenyérre sincs pénzünk, nem hozhatunk ilyen áldozatot a magasabb műzikaért. Meg kell hallgatni a városi tanács összes tagjainak ezt a helyzetjelentést s aztán felelősség tudatában, minden befolyástól mentesen, szabadon s bátran határozni.

Ami magát a színházkérdést il-

beadványt, amit megbeszéléseink szerint Gróf László ma délelőtt személyesen vitt át Kolozsvárra a vezérfelügyelő urhoz.

— Engem természetesen módfelett meglep, hogy Gróf Lászlónak, aki két teljes napot töltött Eftimiu társaságában, fogalma sem volt róla, hogy a vezérfelügyelő ur, milyen tartalmu beadványt nyújtott be a városhoz.

— Az pedig csak természetes — fejezte be nyilatkozatát Marcus István, — hogy a kolozsvári román nemzeti színház, mint tulajdonos, az összes terheket együtt élvezzi az előnyöket is, tehát átveszi a váradi színház ruháit és büfféjét is.

A színházi ügyben leadott nyilatkozatok közül egyike a legérdekesebbeknek

Craciun András

városi tanácsos véleménye, a mely így hangzik:

— Megvallom: a magam részéről sokat gondolkoztam azon, miképpen lehetne a magyar színjátszást a magyar kultúrának ebben a mentsvárán megmenteni. De természetesen föltétlenül szükségesnek tartom, hogy itt a határszálon a román kultúra érdekében is meghozzuk a szükséges áldozatokat. A feltételek, amelyeket elébünk állítottak, kétségen kívül rendkívül súlyosak. Véleményem szerint

ugy a román, mint a magyar kultúra érdekében teljesen egyenlő mértékű áldozatokat kell hoznunk

és én azt hiszem, hogy békés és barátságos úton ezen az alapon lehet megtalálni a megoldást. Mindkét nemzet színházi kultúráját egyenlő mértékben kell támogatni.

— Igen különösnek tartom Erdélyi Miklós elhatározását, hogy teljesen visszavonul a nagyváradi színházról és a szatmár-nagykároly - nagybányai kerületet veszi át. Véleményem szerint heti három-négy magyar előadás mellett meg fogja tudni találni annyira a számításait, hogy a

nagyváradi magyar színházat vezethesse, különösen akkor, ha a román és magyar színészet egyenlő támogatásban részesül.

Végül

Dr Soós István

a színházi probléma megoldására egészen plauzibilis és konkrét javaslatot tesz. Bizonyosra vehető, hogy a városi tanács többsége az ő álláspontjára fog helyezkedni és az ő javaslata alapján fog dönteni.

Dr Soós munkatársunk előtt megoldási tervéről a következőket mondotta:

— Nekem egész külön javaslatom lesz a színházi kérdésben, — amelynek célja a román színház prosperálása mellett a magyar színjátszás lehetőségét biztosítani. A lapokból olvastam Victor Eftimiu ajánlatát, amelyre vonatkozólag ellenjavaslatom a következő:

— A színház tulajdonjoga semmiképpen sem engedhető át a kolozsvári nemzeti színháznak.

Nagyváradi önálló törvényhatósági joggal felruházott város, a színházépület az ő tulajdona, amelylyel kizárólag a város rendelkezik és ott joga van állandó színészetet fenntartani.

A városnak nincs joga az épület tulajdonjogát másoknak átengedni.

— A magam részéről örömmel üdvözölöm a román opera vendégszereplését, mert az magas művészeti nívót jelent. Ennek a városnak lakói azonban többségben magyarok és

a magyarok számára is feltétlenül biztosítani kell a magyar színjátszást.

Az én véleményem az, hogy hetenként öt estét át magyar előadás legyen és két este román. Erre azért van szükség, hogy az igazgatónak módjában álljon megfelelően szervezkedni.

— A beosztást úgy képzelem, hogy minden héten lenne két fix román előadás és pedig az egyik héten a román opera, a másik héten pedig a román nemzeti színház prózai társulata játszanék.

A beosztást rotációs rendszer-

rel kell megbeszélteni, úgy, hogy egyik héten hétfőn, kedden, harmadik héten szerdán és csütörtökön felváltva játszanának, a román, illetve a magyar társulatok.

Szerintem meg kell találni a harmonikus megoldást, különösen azért,

mert különben mindkét kultúra veszedelemben forog.

A magyar társulat nem tud szervezkedni, viszont a román előadásokkal szemben esetleg tanúsított passzivitás azoknak a sikerét is veszélyezteti. A támogatást úgy képzelem el, hogy egyformán

a város pénzügyi viszonyaihoz képest kell a román és a magyar társulatokat támogatni.

Váradi szállítócég vámkihágási perc egy vagon gyapju miatt

— Saját tudósítónktól —

Érdekes vámkihágási pörrel foglalkozott ma délelőtt a törvényszék Manea-Balogh-tanácsa. Ez év május 16-án az Adler-Nádor-szállítócég egy vagon gyapjut exportált Németországba. A vámhivatal jelentése szerint az árut hulladékgyapjúnak deklarálták, — amelynek vámjá kilogrammonként 80 bani. A taxatör megvizsgálta a kivitelre kerülő gyapjut és megállapította, hogy az tiszta mosott gyapju, amelynek vámját a törvény kilónként 5 lejben szabja meg és ezért

a szállítócéget 66600 lej pénzbírsággal sújtotta.

A mai tárgyaláson dr. Andru Szevér, a szállítócég jogi képviselője kijelentette, hogy

a cég rendesen akarta elváltatni a gyapjut és a deklarációnak a rendes vámtételt kitevő összeget adta át.

Kérte a bíróságot, hogy több tanút hallgasson ki arról, hogy a cég szabályszerűen járt el, azon kívül kérte a vámdекларációnak a beszerzését is.

Catana Aurél kincstári ügyész fenntartja, hogy a deklarációban a kivitelre kerülő áru hulladékgyapjúnak volt feltüntetve és kérte a bírság jóváhagyását.

A törvényszék rövid tanácskozás után helyt adott dr. Andru Szevér kérelmének és elrendelte a bejelentett tanúk kihallgatását, azonkívül a vámdекларáció beszerzését.

Takarékossági-nap Magyarországon

Budapesti tudósítónk táviratozza: Amerikai mintára október hó 31-én Magyarországszerte takarékosági propaganda-napot fognak rendezni. Ezen a napon a templomokban a felnőtteket, az iskolákban pedig a gyermekeket takarékosagra intik. Minden iskolában a helyi takaréktársulatok ötpengőbetűs takaréklányokat osztanak szét ingyen és takarékosagra buzdítják a gyerekeket. A katonákat napiparancsban szólítják fel a takarékosagra. A magyar posta a leveleket olyan bélyegzővel pecsételi le, amelyen takarékosagra felszólító szöveg van. A nap jelszava ez: „Mindenkinek tegye félre kereseténél felé!”

Zománcfestékek, padló-lackok és mindennemű festék-áru legolcsóbban beszerezhető STERN S. ENDRE cégnél Oradea Nic. Iorga (Zöldfa)-u. 10. Visaonteladónak árendéjéért. 3540-4

Jól és olcsón vásárol az AMITIÉ-hez csatlakozott cégeknek és még a hasznukból is részesedést kap!

x Ha kotta kell Önnek, keresse fel a Hegedűs Hírlap-iroda zeneműosztályát, ott mindent megkap.

x A világ összes zeneműkiadóival közvetlen kapcsolatunk van; ezért vagyunk olcsóbbak, mint más, ezért szállítunk gyorsabban, mindenkit megelőzően. Hegedűs Hírlap-iroda zeneműosztálya.

Sanssoucci malom

az idei szezon első nagy filmje

Miért

iratkoznak be annyian a Hegedűs Hírlap-iroda kölcsönkönyvtárába?

Mert

minden könyvkiadás megjelenés után az olvasónak rendelkezésére áll. Előfizetési díj 60 lej. Bármelyik napon beiratkozhat.

Mozgósínházak műsora

Atlantic nyári mozgó

Ma és holnap

VARIETÉ

Izgalmas regény a varieték világából 10 felvonásban

A főszerepekben:
Emil Jannings, Lya de Putti
Ezt megelőzőleg egy kitűnő burleszk megméréselt helyarákkal

Legközelebbi műsorunk

RIN TIN-TIN

a csodás farkaskutya mint életmentő

Jön a szezon legnagyobb filmje
Sanssoucci malom

Heyman-szinkör

Ma utoljára 5 és 7 órakor

Kémmő

Cecil B. de Mille produkciója

Főszerepekben:
Jetta Goudal

Este 9 és fél órakor

Irodalmi est

Rendes színházi helyarákkal

MÜNCHAUSEN BÁRÓ NAGYVÁRADON

Tomsek Ferenc hites ügyvéd urra én már nem emlékszem. Régen meghalt, de olyan rég nem is halhatott meg, hogy senki se emlékezzen rá. Részben, mert a tulajdon fia, Gerő, bár a kora szegénynek okmányok nélkül megállapíthatatlan, el nagy mulatságára mindazoknak, akik csupán groteszk figurát látnak benne és nem szomorodnak el az örületén. Másrészt magam tanuskodhatok arról, hogy emléket két kedves régi barátja is megőrizte. Én nem is tudtam, amikor Czeglédy Pista bátyám és Korda Sándor asztalához ültem, ahol még néhányan nevetésre kész ajakkal és minden percben megújuló nevetéssel hallgatják a két úr előadását, nem is tudtam akkor még, hogy kiről beszélnek. Valakiről, akinek a neve csak előttem volt ismeretlen, aki Batáviát rendkívül megaláta az elefánt-hús miatt. A történet csattanója utáni szünetet használtam fel arra, hogy érdeklődjem a batáviai utazó személye iránt. S ekkor elmondták, Tomsek Ferenc az, aki Délnyugat-Indiának ezen az elhanyagolt részén is vándorolt. Tomsek Ferenc mindenütt járt, a világnak minden zugában. Valójában soha, míg élt, ki nem mozdult Nagyváradról, talán még a Félix-fürdőben sem volt soha. De barátai körében a legőszintébb meggyőződéssel mesélt kalandos utazásairól és más, meg nem történt élményeiről. Rendszerint azzal provokálták ki mulatságosabbnál-mulatságosabb történeteit, hogy poharazgatás közben valaki, legtöbbször Czeglédy Pista odavetette egy sziget, vagy egy külföldi város nevét hanyagul az üvegek és a poharak közé. Tomsek Ferenc, miközben a mutatóujját nyálazgatta az alsó ajkán, (ami beszéd közben állandó szokása volt), mintha egy láthatatlan könyvben akart volna lapozni, így szólt.

— Mit tudtok ti arról? Hiszen egyikőtök sem járt arra!

— Talán bizony Feri bátyám volt ott, hogy ugy adja a bankot?! — hangzott a szokásos válasz ilyenkor.

— Én? ... Hm ... Hát már mért ne lettem volna. Nagyszerű. Csak ti voltatok tán mindenütt ... A sok nagylegény.

Ilyen előzmények után jutott el Tomsek Ferenc Batáviába is, sőt Chicagóba is. Különböző egyszer a kinali anyacsászárné is fogadta audiencián, de a Bem apóval való találkozása úgy hiszem, minden kalandja között a leghitelesebb.

A két anekdotázó úr előadási módját leutánozni képtelenség volna, de azért száraz szavak

rőzseköteget mégis meggyújtom, hogy világítson a multba gyöngye fényével egy elmósódó alak derűs körvonalára.

A chikagói uszoda.

— Képzhetitek, hogy milyen óriási város Chikagó, ha azt mondom nektek, hogy csak az uszodája akkora, mint az egész nagypiac. Millió és millió ember fürdik ott. A cápák meg dél felé beuszkálnak a tengerből egy kicsit falatozni. Naponta ... átlag ... ötszáz-hatszáz embert esznek meg, részben pedig emyinek harapják le a kezét, vagy a lábát. Különböző óriási a tisztaság. Este hatkor körös-körül odaállnak a magas, egyenruhás, szakállas boyok az uszoda partjához. Mindnyájuknak az övében egy hosszú kanál lóg. Amikor megjelennek, mindenki ott hagyja a vizet, megtörik közik és hazamegy. A boyok pedig a kanallal először kihálásszák a halottakat, meg a végtagokat a vízből, aztán leszedik a víz felületéről a rengeteg zsiradékot.

Ti persze nem is tudjátok, hogy mi készül ebből a zsiradékból? fogalmatok se lehet róla.

Ebből készül a pármái ibolyaszappan.

Kellemetlen batáviai impressziók.

— Batáviában csak két hétig voltam összesen. De sohasem mennék oda vissza. Reggel, délután, este folyton elefánt-hús: Undorodtam tőle. Ott más étel egyáltalán nincs.

Hogy milyen az elefánt-hús? Vörös. Véghetlen vörös ...

Szereltem a fa tetején.

— Amikor fiatal voltam ... nem volt még egy olyan szép diatalemben Váradon. Gyönyörű voltam. Nem sokat tördtem a nőkkel, de egyszer a Zöldfában fellépett egy csodaszép dán énekesnő. Engem meglátt a színpadról és belémszeretett. Előadás után intett, hogy kövessem. Alig, hogy kilépett a kapun, elkezdett futni, mint a szél, végig a Zöldfá-utcán a liget felé. És intett nekem, hogy fussak utána. Mit csináljak, hát elkezdtem futni én is. Kint a ligetben már majdnem utól értem. Ekkor kapja magát és felmászik egy fára. És leszól nekem, hogy én is másszak utána.

... Magyarul szólt le fiam, mit csodálkozol. Aki szerelmes, az minden nyelven tud ...

Én nem mondom, hogy szívesen, de felmáshoztam utána és ott az ágak közt a nyakamba borult és el kezdett csókolni. Később elmondta, hogy Dániában ez így szokás.

Ott fa tetején találkoznak a párok, mint a fecskék, fiam.

Látogatás a kinali anyacsászárnénél.

— Ott is voltam. Kínában. Nagyon nagy. A császári palota egy óriási vörös épület. Ilyet még sohasem láttam. Minden, de minden vörös rajta, kívül-belül. A fal, a plafond, a padló, a lépcsők és a trón is, amely legalább két emelet magas. Annak a tetején ül az anyacsászárnő. Egyedül csak a kilincsek vannak színezve. De már a kules az ajtóban az is vörös. Az anyacsászárné ruhája is vörös. Felmenni nem lehetett, belétem rekedve s így nem beszélhettem öfelségével.

Bem apó csókja ötven dália homlokán.

— 1848-ban Bem apó, amikor Váradra jött, ötven gyönyörű dália között én is ott álltam a kispiacra, fekete egyenruhában, fekete lovon. Válogatott csodaszép legények voltunk. Jött Bem tábornok és mindegyikünk homlokára oda-

nyomott egy csókot, aztán elvágtatott. Azóta se láttam többé.

(Valaki tapintatlanul a következő kérdést tette föl Tomseknek:)

— Feri bátyám, mikor is született maga?

— Én? Ezernyolcszáznegyvennégyben.

— Hát akkor mit beszél itt marhaságokat? Hiszen 48-ban maga csak négy éves volt.

— Mi közöd hozzá?! — válaszolta Tomsek nyugodtan.

Száz ilyen történetet őriz a két barát emlékezete. — De mindig, minden nap kevesebbet. Én ezt a néhányat szerettem volna megmenteni, ha sikerül. Nem változtattam az értékükön, hogy az öreg úr szertelen képzelődése egy kicsit beteges alapon nyugszik. Korda Sándor elbeszélte, hogy Tomsek, amikor a fiára megharagudott, odaadta Gerőnek a Bihar című ujságot és megparancsolta, hogy a gyerek büntetésből kék ceruzával minden nagy betűt huzzon alá. (m. i.)

Világrekordot állított fel kisrepülőgéppel egy magyar aviatikus

— Az Estilap tudósítójától —

Budapesti tudósítónk táviratolozza: Kaszala, budapesti aviatikus tegnap 8—18 lóerős motoru, kétszázkilón aluli kategóriájú, ezer köbcentiméteres gépével Budapest és Monor közt 9 óra 21 perc

51 másodperc alatt 746 kilométert tett meg és ezzel új világrekordot állított fel a kisgéppel való repülésben. Az eredményt táviratilag jelentették be a Nemzetközi Aviatikai Hivatalnak Párizsba, hitelesítés végett.

Csontvázak és titkok a híres kondorosi csárdában Százszentendős Rózsa Sándor betyárfészke

Az Úrnak 1827-es esztendejében történt, hogy egy Edelmann nevezetű német boltos elvetődött, kőbörgött összevissza és egyszer ott állt árván, egyedül Szarvas-Oroszába között az ország úján, s nézegette, hogy valami játékoskedvű inzsellér Kondoros nevű leromlott, szétzúzott kun tanya közelében csomót kötött az országutakból. Nézte a német és tetszett neki szörnyű módon az a hátországút amik itt összefutottak. Nézte, számolgatta az újját:

— Egy országot Oroszázról, egy Szarvasról, egy Gyomárról ... — hétig számolta, mert hét országot futott össze Kondoros mellett.

Últ a német az országút mellett, nézte, hogy a végtelen mocsarakban, nádasokban itt is, ott is feltűnik egy betyárlégény, egy vágató ló alakja. Ha jámbor istenfélő volt, keresztet vetett. Nem tudom istenfélő volt-e, vagy nem. De hogy jó üzletember volt, az bizonyos, mert egy szép napon visszatért Kondoros pusztáig vigasztalan batárába, hozott magával Szegedről egy Bezdán nevű építőmestert és ketten nézegettek, mérgettek az összefutó országutak mellett. Egyszer csak

ott állott mögöttük egy hetyke szegénylegény.

— Mit akarnak kendtek?

— Csárdát építeni ...

A betyárnak tetszett az ötlet.

— Az bizony jó lesz, nincs itt csárda hosszú darab földön. Nincs ahová lehajtsa fejét szegény betyárember, ahol korty bort ihaszon ...

Hogy történt, hogy nem történt, — elkezdtek építeni a csárdát és az építkezésbe igen belebeszéltek a betyárok. Négy méteres falakat építettek, alagutakat, szökőlyukakat rakattak a falba, olyan pinókat építettek, hogy elég lett volna hegyaljai borpincének. A pinókat szakaszokra osztották. Sok furcsaságot csináltak.

BETYARCSÁRDA ÉS PANDURLAKTANYA

Mikor készen volt a csárda, Edelmann fizetni akart, de a betyárok azt mondták, hogy ők terveztek, ők parancsoltak, ők fizetnek. Elvitték magukkal Bezdánt a kondorosi mocsarak közé, kifizették. Az építész hazament Szegedre, elbucszott a családjától, hagyott náluk egy életre való pénzt.

SPORT

Országos rekord-döntő rohamra készül
Románia uszósportja az NSE vasárnapi
versenyén

visszament az ingoványba, onnan
soha többé nem került elő.

Edelmann beköltözött a kores-
mába, kezdte árusítani a bort, pá-
linkát. Jöttek, mentek az utasok
a csárdába, a csárdából, azután
— a csárdától keletre, a csár-
dától nyugatra, délre, északra, a
csabai úton, a gyomai úton, a
szarvasi úton le-leütögettek egy-
egy utast, elszedték a pénzt.

A nemes vármegye megharagu-
dott.

— Abban az istenverte csárdá-
ban van a kutya eltemetve! —
mondták a hivatalos urak és nagy
bölcseességgel pandurlaktanyát
építettek a csárdával szemben.
Pandurokat ültettek Edelmann
nyakába, hogy „megvigyázzák” a
csárdáját.

Ekkor már Rózsa Sándor volt a
betyárok királya...

PETŐFI BEMESZELT KÉZ-
IRASA

Veszett híre támadt a kondoro-
si csárdának. Hiába volt a pan-
dur, hiába a vármegye hatalma, a
betyárok meglakták az utkeresz-
teződést, urat, zsidót, kövér vásá-
rost, kifosztották, a szegénynek
két kézzel szórták a pénzt.

Abban az időben élt egy ország
csavargó költő: Petőfinek hívták.
Kóborogó útján egy napon beállí-
tott a kondorosi csárdába, ivott
egy pohár bort s talán barátko-
zott is a betyárokkal.

— Minden betyár felkarcolta
a csárda hátulso falára, hogy mi-
kor járt ott utoljára. Minden két-
három esztendőben betett ez a
naptár, akkor bemeszeltette
Edelmann a falat, de újra kezdték
a zsványok az irkálást, — mesé-
li Békés Zsuzsanna asszony, aki
86 esztendejével egy darab be-
tyárélet Kondoros mai békéjé-
ben, csendjében. Békés Zsuzsan-
na kis ocséd volt a csárdában,
mikor Rózsa Sándor volt a ki-
rály.

— Petőfi ur is odairta a nevét
a betyárok sorába. Darabig vi-
gyázták is az irását. Egyszer az-
után Edelmann megunt a vi-
gyázást, bemeszeltette a Petőfi
ur irását. Akkor már nem az
Edelmanné volt a csárda. A ne-
metet elvitte a rosseb. Azt is
mondták, hogy a felesége megéte-
te, mert akkor már Regulyt sze-
rette, azt a legényt, akivel össze
is állt az ura halála után, azután
kettejüké maradt a csárda. Reguly
is igen vigyáztatta a Petőfi ur
irását, de egyszer elment otthon-
ról, a felesége bemeszeltette az
irást...

1848-ban Rózsa Sándort elvitte
a szabadság vihára. A kondorosi
csárda környéke biztonságosabb
lett, de nem sokáig maradt biz-
tonságos. A sok dezentor megint
csak megfektük a mocsarakat
és — egyszer megint csak meg-
jelent pejlővén Rózsa Sándor, át-
ugratta a kondorosi csárda két
méter magas kőkerítését, betop-
pant az ivóba, odaszólt Békés
Zsuzsanna kis cselédnek:

— Bort, galambom!

Sándor bácsi akkor már féltet-
te a bőrét. Törvényt is csinált a
maga védelmére. A csárda sarká-
ban állt egy gemes kut. Annak a
gémjére feltűztek egy villát. Ha
tisztá volt a levegő, akkor széna
volt a villán, ha pandurok voltak
a csárdában, akkor szalma intet-
te óvatosságra a betyárt.

Babay Gyurka, az ípszilomos
betyár, Veszélka Imre, Bogár Im-
re, Dobos Gábor akkor „nevel-
kedett” Rózsa Sándor iskolájá-

ban. Hatalmas volt a „betyárnem-
zet”. Babay Gyurka sokszor át-
ment a pandurlaktanyához, be-
zörgetett:

— Hé, pandurok, gyertek át
kártyázni a csárdába, ott van
Sándor bácsi!

De jött Ráday a zsandárokkal
és összeomlott a betyárroman-
tika.

VALAKI ELJÖTT
A BETYÁROK ÖRÖKSÉGEÉRT...

A borospince egyik sarkába
borospalackot ásatott el Liker
Mihály, az új gazda. A palack-
hoz írást tettek:

„1927-ben százezstendős a
kondorosi csárda. Liker Mi-
hály a gazdája.”

Egy kicsit megbolygatták a ré-
gi fal tövét. Kosárszám vitték a
földből a koponyákat, lábszár-
csontokat, karcsontokat.

Nem mernek tovább ásni...

1927 szeptember 11-ikén ünne-
pelték a kondorosi csárda száz-
éves jubileumát.

D. Kocsis László.

Heyman Szinkör

Jön Jön Jön

Bécsi operett
revü társulái

12 GIRL

12 SZOLISTA

Saját jazz-band zenekar

Pazar kiállítás

Uri fehérneműt, pijamát a leg-
szebb kivitelben méret után kö-
szít **KÖZÖS** uri divatüzlete

3477-2

**LEGSZEBB
NŐI
KABÁTOK
ÉS RUHÁK
LEGOLCSÓBBAN
HEVESI
NŐI DIVAT
ÁRUHAZABAN
STR. NIC. JORGA 8.
Alapítotott:
1893**

Törekvés--Makkabea

Megkezdődött a bajnoki szezon.
Felvonulnak az egyesületek baj-
noki csapatai.

A Rhédey-kerti sporttéren a
Törekvés a Makkabeával kerül
össze bajnoki mérkőzésre. Az
idén jól reorganizált és kitűnően
megerősödött Makkabea gondot
okoz a Törekvés csapatának. A
szimpatikus Makkabea csapat
erősen ambicionálja a győzelmet
és ismerve a Törekvés első csa-
patának szeszélyességét, tudjuk
hogy nem nagy ellenfélről köny-
nyen szenved vereséget, így a
mérkőzés elé nagy érdeklődéssel
tekintünk.

UJ KAPUST SZERZŐDTETETT
A HUNGÁRIA

(Budapesti tudósítónktól.) Ugy
látszik még mindig nem ért véget
a Hungária tömeges játékosvásár-
lása, nem mulik el egy hét anél-
kül, hogy a Hungária ne eszkö-
zölne valamilyen szenzációsabb
játékosvételt.

Biri nem bizonyult annak a ka-
pusfenoménnek, akit felfedezni
vélték benne a saison elején, ne-
ki köszönhetik, hogy nem sikerült
a Spárta legyőzése, a Vasassal
szemben elért döntetlent is Biri
gyenge szereplésének tulajdonít-
ják. Bár Ujvári bravurosan vé-
dett vasárnap az Újpesti Stadion-
ban, a Hungária mégis klasszis
kapuvéd után nézett, hogy kelle-
mellen meglepetések ne érjék e
posztot az elkövetkezendő sze-
zonban. Sikerült is találniuk min-
den tekintetben alkalmas kapuvéd-
et Fehér István, a Mac volt rep-
rezentatív kapusa személyében.

Fehér évek óta az olaszországi
Novara városkában játszik, ahol
nagyon szerették a rendkívül
szimpatikus, bravurosan védő ma-
gyar fiút, meg is nősült ottan, de
most ő is bucsút mondani kény-
ezért új hazájának, hazatért ré-
gi dicsőségének színterére. Előbb
ugy volt, hogy Újpest szerzödtet-
te, majd a prágai Spárta felé gra-
vitált. Végül dr. Fodornak sike-
rült megegyezésre jutnia a nép-
szerű kapussal.

Fehér már játszik is vasárnap
a Hungária színeiben a Sabaria
elleni bajnoki mérkőzésen. A
szerződése szerint maximális fizet-
ést kap és ezer pengő lelépést,
mely összeget jó szereplés esetén
fölemelik.

○ A Mac ma délután nagy trai-
ninget tart. A Nagyvárad Atléti-
kai Club vezetősége ezúton hívja
fel az összes játékosokat, hogy a
ma délutáni nagy trainingen teljes
számban megjelenni sziveskedje-
nek.

**Idegés, kimerült, szív,
gyomor, bél, rheumás,
vérszegény, tüdőbetegek**
— kik valamely okból gyógyku-
ráikat be nem fejezték vagy el
sem kezdték

olcsón teljes gyógyhatású

vizgyógy, szénsav, villany, belég-
ző kúrákat vehetnek

Dr. Rácz Sanatoriumban

ORADEA, Printul Carol 7

Hízó—fogó kúrák

Iskola-saison

Tartós olcsó fiucipők. Tartós olcsó leánycipők

Talpbavésott szabott gyári áron. Csak a **DERBY** cipőüzletekben

I. Bul. Reg. Ferdinand No. 2 II. Str Avram Jancu (Kossuth-
Bazár-épület. utca 5. Gyár-épület.

III. Str Nicolae Iorga (Zöldfa-utca) 7.

*3508—1

E fiókban nagy tömeg selejtes-cipő rendkívül olcsó árban kapható !!!

REGGELI POSTA

A Lunkán-telepen tegnap megkísérelték a lakásprobléma elintézését. Amiről esztendőik óta könyveket írtak a szociológusok, vezércikkeket közöltek a lapok, törvényeket gyártottak a politikusok, azt a telep lakói a saját természetes és brutális ösztönük szerint kísérelték meg elintézni. Tóth József házigazda és Hollósi József partai véres tragédiája szimbolikus tünet. Szomorúan jellemzi azt a végsőig elkeseredett és féktelenül lobogó gyűlöletet, amellyel a társadalom két rétege: a háziur és bérlők osztálya egymással szembekerült.

Ha csak egyszerű bicskázásról volna szó, napirendre térnének az eset fölött. Habár így is külön helyi zamatja volna az esetnek. Utóvégre az történt, hogy egy hitelező követelését akarta behajtani az adóson. Mindenki tudja, hogy ez nem egészen egyszerű feladat. A perles hosszadalmas, költséges és kockázatos. Nagyváradon már mások is gondolkodtak az igazságszolgáltatás gyorsításáról és egyszerűsítéséről. Nemrégiben történt, hogy egy hatalmas termetű, félelmetes külsejű egyén a legforgalmasabb utcán állandóan a sarkában volt egy jól öltözött urnak, aki kiaiáját szemére huzva menekült üldözője elől.

A kísértő torkaszakadtából ordította:

— Adj meg Weisz urnak az ezer lej tartozását! Nem szégyelli magát?

Ennek a behajtási módszernek váratlanul szenzációs eredménye lett: az adós fizetett idezés, ítélet, végrehajtás, árverés és per-költség nélkül.

Tóth László is ilyenformán akarta behajtani követelését Hollósi Józsefnek, csak hogy itt a helyzet komplikáltabb volt. Mert Tóth László házigazdának érezte magát, Hollósi pedig csak egyszerű lakónak vélte. Az osztálykülönbség az első pillanatban nyilvánvaló, mert nem bűn az, ha valaki százezer lejjel adós marad és nem fizet.

De halálos vétkeket követ el az, aki a házbérét nem fizeti meg. Más egyszerű adósnak legfeljebb a butorát árverezik el, de a bérlőt az utcára dobják és még cök-mókjait is megtarthatják zálogul. Ha egy adós könnyelműen eltékozolja a hitelezőtől kicsalt pénzeket, ez társadalmilag nem diffamáló. De ha egy bérlő nem tudja kifizetni a házbérét, ezért a leg súlyosabb büntetés jár, szétdujják családi tüzhelyét és megfosztják legelemibb életszükségletétől: a lakásától.

Furcsa és szánalmas kis házi ur Tóth László, de mégis csak az. Gondolkodása, életfelfogása, érzelmei abba a kasztba sorozzák őt, amely úgy gondolkozik, hogy a bérlővel szemben kivételes jogokat gyakorolhat. Még furcsább és még szánalmasabb bérlő a szégyen szerencsétlen Hollósi. De ő is úgy látja, hogy a háziur az,

akitől élete boldogsága és sorsa függ. Végeredményben egyformán proletár mindkettő; egyikről sem lehet elmondani, hogy a másik felkizsákmányolásából él.

Ebben az izzó hangulatban reszketve várja mindenki a közeledő május elsejét, amely katasztrófális gyorsasággal közeledik. Még semmi sincs megoldva és

semmi sincs előkészítve. Csak a kedélyek izgatottak és a hangulat feszült. A Lunkán-telepi tragédia fülébe ordítja az illetékeseknek, hogy gondoskodjanak a legégetőbb kérdés: a lakásprobléma megoldásáról, — és pedig idejében. Nem szabad bevárni, hogy mindenki maga oldja meg a saját külön lakásügyét.

Ma tárgyalja a Népszövetség tanácsa az optáns-pert

— Az Estilap eredeti távirata —

Párisból jelentik: A Journal des Débats szerint Chamberlain angol külügyminiszter a magyar-román birtokper ügye miatt elnapolta a hazatérését.

A Népszövetség tanácsa ma, csütörtökön ül össze a birtokper tárgyalására. Ezen az ülésen a román álláspontot Titulescu külügyminiszter, magyar álláspontot pedig Apponyi Albert gróf képviseli.

Nagyszabású betörések tetteseit fogta el a nagyváradi rendőrség

— Saját tudósítónktól —

Tegnap este az egyik detektívcsoporthoz egész véletlenül felfedezte egy veszedelmes társaság rejtékhelyét és a társaság tagjairól megállapították, hogy

országosan körözött híres betörők.

A társaság tagjai, számszerint hatan, kivétel nélkül elszánt egyének, akik, bár a náluk talált bűnlelekből következtetve a betörések egész sorozatát követhették el, állhatatosan megmaradnak amellett, hogy

még sohasem kerültek

összeütközésbe egyik büntető hatósággal sem

és Váradra, egyik erdélyi városhoz munkát vállalni jöttek.

A rendőrségen természetesen nem adnak száz százalékosan hitelt előadásuknak és a bűnügyi osztályon meg vannak győződve róla, hogy egy jól szervezett betörőbandát sikerült ártalmatlanná tenni.

A rendőrség az ügyben még egyelőre minden felvilágosítást megtagad és diszkrét módon folytatja tovább a nyomozást, hogy a lefűlt társaság bűnlajstromát összeállíthassa.

Ezrek haltak meg, tízezrek maradtak hajléktalanul a japáni katasztrófában

— Az Estilap eredeti távirata —

Tokióból jelentik:

Csak most kezd kibontakozni annak a pusztításnak a képe, amelyet a természet fékezhetetlen ereje végzett Japán leggazdagabb vidékein. Forgószél és szökőár — ez a két rettenetes elemi csapás látogatta meg Japánt.

A forgószél egyedül két városban: Kohinában és Nakamurában ezer halottat követelt. A folyók kiáradtak és elborították a vidéket. Kamarban ötezer ház került víz alá, úgy, hogy tizenötezer ember haléktalanul vált. Attól félnek, hogy számos halászhajó is odaveszett.

A szökőár az elmúlt negyven év legborzasztóbb csapása. Végigpusztította a szökőár Kiu-Siu-sziget nyugati partjait; két mérföldre elsodorta Kaomjaci város egyes házait és két szomszédos községet földig lerombolt.

A kunamotoi rendőrkörlet területén az áldozatok száma, a sérültekkel és eltűntekkel együtt hétszázötvenkilenc. Elpusztult ezernyolcszázötven ház; víz alá került hetven ezer hold föld; eltűnt harminchét halászgőzös. Ennek a körletnek anyagi kárát huszmillió yenne becsülik.

Vese-velő

Hétli esti konferanszának második részében találja fel Osvát Kálmán ezt az izes eledelet. A vese, amelyből ez a ragout készül, a legkülönbözőbb helyekről kerül elő, de a velőt, mind a sajátjából fedezi Osvát. Félősebb természetű embereknek előre jelenti, hogy senkit megbántani nem fog. Ő nem olyan ember. Senkiről rosszat még csak nem is gondol. És ha gondol, bár nem mondja. És ha mondja, hát nem gondolja. És ha gondolja és mondja, — hát utólag letagadja... Szóval senkise féljen. Már csak azért se, mert hiába fél. Megnemjelenés: semmi ellen nem biztosít.

MOZI

Az Atlantic nyári mozi műsora:

Csütörtök, péntek: Varieté. Emil Jannings és Lia de Putty-val.

Szombat, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: Rin-Tin-Tin az életmentő.

Vasárnap d. e. 11 órákor: nagy matiné. A legnagyobb meglepetés ???

Legközelebb jön: Sanssouci malom. A szezon legnagyobb filmje.

— Emil Jannings és Lia de Putty, a legragyogóbb nevek, a legvonzóbb márkák, játszik a Varieté főszerepeit. Nagyon kevés olyan film van, amely minden tekintetben minőségénél fogva az örökké megmaradó, mindenkor vonzó erővel rendelkező filmek közé sorolható volna, a Varieté azonban feltétlenül az, mert nemcsak a két kiváló filmművész, tökéletes játéka emelik azok sorába, hanem mindvégig érdekfeszítő témája és kitűnő rendezése teszi őt a legjobb filmek elejére. Az Atlantic nyári mozgó csupán két napra vette műsorra és mérsékelt helyárakkal vetíti azt.

— Rin-Tin-Tin. Ép oly nagy, elismert filmstar ez a farkaskutya, mint akármelyik világhírű filmművész. A világ leg-tökéletesebben idomított kutyája ez, aki valósággal emberi szemmel, szívvel és lélekkel lát, érez és cselekszik. Az Atlantic nyárimozgó legújabb Rin-Tin-Tin filmjében, amely cselekményénél fogva is a leg-szelesebb érdeklődésre kell számot tartson, a rendező egy nagyon szépen, mesterien felépített regény központjába helyezi ezt a világhírű kutyát, aki valósággal ámulatba ejti a nézőt játékaival.

Heyman szinkör

Csütörtök este fél 10 órákor: Kultureszt; Baló Elemér, Maróth Anny, Sugár Frigyes operaénekes és Kovács Imre föléptével.

Pénteken 5, 7 és 9 órákor: Világszenzáció: Itt megáll a világ lélegzete. Nagy nemzetközi film. Főszerepben: Marcela Albani, Werner Krauss, Alphons Fryland és Szőke Szakáll.

Baló Elemér, Sugár Frigyes, P. Gulácsy Irén, Parlagi Ilonka, K. Szücs Irén, Kovács Imre, Maróth Anny, Berengh Béla és Kornai Sándor a főszereplői

a mai Kulturesztélynek a Heymanban

Siessen jegyét megváltani
a mai kultúrestre

Egy leány levele ...

... Egyébként látnál csak most engem... kedves Kató, a legutóbbi hetekben alakom teljesen elvesztette gömbölyűségét, — amely ma már nem modern... és olyan karcsuvá lettem, mint egy gazella... mondom neked: egész modern vagyok, ez az igazság...

Talán emlékszel még a mi öreg szőrszálhasogató tanítónkra, aki mindig veszekedett velem... a pontozás miatt az írásban. Meglehetősen jól tudtam ugyan, hová kell tenni egy vesszőt, esetleg többet, de most még kevésbé teszek fel kérdéseket az interpunkcióna vonatkozóan, mint azelőtt... mert mainapság az ember a pontokat nem teszi fel, hanem gördíti őket... Van ugyan nekem egy úgynevezett „Punkt-Roller”-em és ez az én karcsúságomnak a varázsszöke... Ez aztán már magától is nagyon jól tudja, hová kell felrakni a pontokat... és így ezzel a Punkt-Rollerrel csináltam magamon a legszebb interpunkciókat és görgetem a pontokat tucattal, százzal és ezrével és ezért vagyok most maga a megücsösült karcsúság...

— Igen... ezt el kell még, hogy mondjam neked... Véletlenül kezembe került minap Goethe „Faust”-ja... óh, szívesebben szorítanám az ő kezét, mintsem kezemben tartom „Faust”-ját. Goethében, azaz „Faust”-jában találtam aztán ezt a mondást:

„Es ist der Weiber Weh und Ach So tausendfach Ars einem Punkte zu kurieren...”

— Hát nem érdekes itt leszedni, tulajdonképp már Goethe hogyan megíjolta, szinte prófétaileg, a Punkt-Roller-t? Bizonyára úgy kell azt érteni, hogy az ember ezerszeres pontókkal meggyógyíthat minden fájdalmat és kint, amit a kövérség okoz.

— Láted, azóta magam is oly csodálatosan karcsuvá lettem, egészen és olyan jól érzem magam, hogy magam is elmondhatom:

„Es ist all unser Weh und Ach So tausendfach Mit Punkt-Rollen zu kurieren.”

— Próbáld meg te is, kedves Kató...

Maradok sok csókkal Emmid.

Ha szépet és érdekeset akar látni, tekintse meg

FOTO AURORA

fénykép-kiállítását a Heyman-színház épületében

Műterem megnyitás szeptember 18-án

Felvételek bármely időben

EMKE-PALOTA II. emelet Telefon LIII

Mi uiság?

A lei ma Zürichben: 321.—

Zürichi nyitás

BUKARESTI 321.—

BERLIN	—	—	—	—	12332	—
NEW-YORK	—	—	—	—	518 62	—
LONDON	—	—	—	—	2521 50	—
PARIS	—	—	—	—	2033	—
MILANO	—	—	—	—	2823	—
BUDAPEST	—	—	—	—	9065	—
PRAGA	—	—	—	—	1537 50	—
BECS	—	—	—	—	7310	—

Váradí árfolyamok

1927. szeptember 15.

	Pénz	Áru
Pengő	28 30	28 40
Dollár	161	162
Cseh korona	4 80	4 82
Svájci frank	31 25	33 35
Osztrák shilling	22 75	22 85
Francia frank	6 35	6 45
Angol font	788	790
Olasz lira	8 80	8 90

Az őszi saison legnagyobb filmje

Itt megáll a világ lélegzete

Péntektől a Heymanban

* A Marmarosch bank revidálta a betéti kamatlábát. Értesülésünk szerint a Banca Marmarosch váradí fiókja a helyi pénzügyi viszonyoknak megfelelően revízió alá vette a betétek után fizetendő kamatlábát. Az abszolút biztonság mellett, amelyet az intézet betéteseinek nyújt, betétek számára a legelőnyösebb elhelyezést jelenti.

Emil Jannings és Lya de Putti legszebb teljesítménye a Varieté

* Házasság. Sternberg Etti és Váradí Jenő vasárnap, f. hó 18-án délután Nagykárolyban, Str. Olteanu 12. sz. alatti lakásukon tartják esküvőjét, melyre rokonokat, jóbarátokat, ismerőseiket ezúton hívják meg. (Minden külön értesítés helyett.)

A legkötönyebb német filmművészek játszik a

Sanssouci malom

főszerepeit

Jól és olcsón vásárol az AMITIÉ-hez csatlakozott cégeknek és még a hasznukból is részesedést kap!

Feltétlenül nézze meg az Atlantióban Varietét

* Matteotti szobrát kapott Belgiumban. Brüsszelből jelentik: A szociáldemokrata népház fehér termében a szociálista munkás internacionale kongresszusa alkalmából leplezték az olasz fascisták által meggyilkolt Matteotti volt képviselő szobrát. Henderson angol munkásvezér és Turati volt olasz képviselő mondotta az emléksbeszédet. Turati beszéde tele volt támadással a fascizmus ellen.

Minden vásárlásnál követeljen AMITIÉ-bélyeget.

Ma van

Baló Elemér kultúrestje

a Heyman Színházban

* Felnyitották Sperantza váradí jogakadémiai tanár lakását. Tegnap délután jelentették a főkapitányságon, hogy Sperantza jogakadémiai tanár Tache Jonescu (Körös)-utca 15 szám alatti lakását ismeretlen tettesek felnyitották. Azonnal rendőrbizottság szálit ki és kétségtelenül megállapította, hogy a lakásban betörők járhattak. Miután Sperantza tanár jelenleg Párisban tartózkodik, a bizottság nem tudta megállapítani, hogy a tettesek miket vittek magukkal. A jelekből azonban arra lehet következtetni, hogy a betörőket munkájukban megzavarták, úgy, hogy sietve kellett menekülniük, zsákmányuk nagy részét nem vihették el. Az egyik szekrény mellett egy egész vékony srófhuzót találtak, ezzel az egyszerű szerszámmal hatoltak be a tanár lakásába. A rendőrség minden intézkedést megtett a betörők kézrekerítésére és a lakás elé. Sperantza tanár hazaérkezéskéig egy fegyveres rendőrt állítottak.

Itt megáll a világ lélegzete

Péntektől kezdődőleg a Heymanban

Jannings és Lya de Putti játszik a Varieté főszerepeit

* Feltörték egy trafikos bódét. A trafikos bódékra igen rossz idők járnak. Alig mulik el hét anélkül, hogy egy-egy ilyen bódét fel ne nyitnának. Ma hajnalban Hatzegan Béla Alexandri (Teleky)-utcán lévő trafikos bódéjának ablakát zúzták be és az így támadt résen keresztül körülbelül öt ezer lej értékű dohányterméket vittek el. A nyomozás megindult.

Itt megáll a világ lélegzete

Világszenzáció

Minden vásárlásnál követeljen AMITIÉ-bélyeget.

Sanssouci malom

az idei szezon első nagy filmje

x Szerényebb sorsu szülők, kik gyermekeikben táncbeteget fedeznek fel, ugyszintén felnőtt hölgyek is, a ballet tanfolyamon mérsékelt áron nyerhetnek kiképzést Feder Baba tánciskolájában. Artista vizsgára előkészítünk!

o Megalakult a NAC sakk-szakosztálya. Tegnap este hatalmas érdeklődés mellett tartotta meg a Nagyváradí Atlétikai Club sakk-szakosztálya alakuló gyűlését. Jelen volt Nagyváradí hatalmas sakkzó táborának majdnem minden jelentősebb reprezentánsa. A gyűlésen nagy lelkesedéssel mondták ki az új szakosztály megalakulását, amelynek a NAC keretén belül teljes autonómia lesz. A NAC vezetősége díjmentesen az újonnan alakult szakosztály rendelkezésére bocsátotta a klubhelyiséget. Az alakuló gyűlés háromtagu bizottságot jelölt ki a további szervezés eszközésére. Szombaton este 9 órakor lesz az első összejövetel a NAC Royal-kávéház fölötti klubhelyiségében, amikor is már lebonyolításra kerülnek érdekes mérkőzések az egeysület legjobbjai között.

Motorkerékpár

3 hónapos

teljesen új, a legjobb angol márka, eladó

Moto-Mechanic

Iosif Vulcan (Nagy Sándor)-utca 17.

A bizlonság -- csupán ürügy a leszerelés megnehezítésére

A Népszövetség leszerelési bizottságának érdekes vitája — Nansen mindenféle viszályra kiakarja terjeszteni a döntőbíráskodást

— Az Estilap eredeti távirata —

Genéből jelentik: A Népszövetség leszerelési bizottságában Nansen norvég delegátus javaslatot tett, amely oda irányul, hogy

a döntőbíráskodást minden elképzelhető jogi és politikai viszályra kiterjesszék.

Ezt a kötelezettséget ki akarja terjeszteni Nansen

mindazokra a viszályokra is,

amelyekben a népszövetségi tanácsnak, a népszövetségi paktum tizenötödik cikkében előírt eljárás szerint történt beavatkozásával

megállapodást létrehozni nem lehetett.

Ebben az esetben, — javasolja Nansen — a népszövetségi paktumot aláírt hatalmaknak az lenne a feladatuk, hogy a vitás kérdésre kimondják a döntőbíráskodást, míg a felek egymásközti megegyezőssel döntőbizottságot alakítanak. Ha a felek nem tudnak megegyezni a követendő eljárásban, akkor a Népszövetség szavazattöbbséggel rendezi a kérdést és kiküldi a döntőbizottságot.

Petruscu-Comnen román delegátus, Nansen javaslatával kapcsolatban kijelentette, hogy ő, aki közreműködött a lengyel biztonsági javaslat szerkesztésében,

hajlandó elfogadni annak minden módosítását, mely jól szempontból alkalmasabb.

Elfogadásra ajánlotta a javaslatot, amihez a görög Politis is csatlakozott.

Bernstorff német delegátus beszélt ezután. Megállapítja, hogy

a bizottságot egyes nemzetek csupán ürügynek kezdik tekinteni a leszerelés megnehezítésére.

A népszövetségi paktum hatodik fejezetének nyolcadik szakaszát, Németországtól tekintve, sohasem hajtották végre, holott a nyilvánosságra való hozatal a leghatározottabban előmozdítaná a lesze-

lést. A lengyel javaslatnak mai formájával egyetért.

Végül lord Onslow angol delegátus jelentette be hozzájárulását a lengyel javaslat-hoz, mert ez a javaslat

semmiféle új kötelezettséget létre nem hoz,

mégis, mint újabb elítélése a háborúnak, nagy erkölcsi értékkel bír. A hollandi javaslatot viszont elutasítja az angol delegátus, mert ez a javaslat az 1924-es úgynevezett genii jegyzőkönyv alapelveinek feltámasztása és újabb vitája csak egyenletlenségekre vezet a Népszövetség tagjai között.

VÉRÉS KOMMUNISTA-FASCISTA HARC RAVENNÁBAN

— Bukaresti tud. táv. —

Rómából jelentik: Ravennában tegnap este Missiroli nevű kommunista revolverrel rálőtt a fascista milícia főbiztására, Ettore Mutti konzu miliciabeli tiszt súlyosan megsebesült. Ekkor a merénylő egy másik tisztre lőtt, de nem talált majd Morigi-t, a ravennai fascio titkárát vette célba. A titkár előrelátta revolverét és több lövéssel leterítette a merénylőt.

Mussolini táviratilag fejezte ki szimpátiáját a kórházban fekvő sebesült fascistának.

A két legnagyobb bukaresti bank biztosítja a Bihoreana szanálását

Egy hét telt el a fizetési zavatok közé került Bihoreana betéteseknek ismeretes értekezlete óta és e hét után nyilvánvalóvá lett, hogy

a Bihoreana a legbiztosabb uton van a teljes talpraállítás felé.

Erré vall Mihai Suciu-nak, a Banca Nationala nagyváradi fiókja igazgatójának alábbi nyilatkozata, amelyet ma délután az Estilap munkatársa előtt tett:

— A Bihoreana szanálása olyan stádiumba jutott, amely teljesen megnyugtathat mindenkit. Ugyanis hivatalos legúj értesítést kaptam Bukarestből, amely szerint a

Minden állam elégedjék meg a Népszövetség alapszabályainak védelmével.

Lapzárta után táviratozzák: A leszerelési bizottságban felszólalt még Tancos magyar delegátus, aki a következőket mondotta:

— Szűnjenek meg végre azok a megkülönböztetések, amelyek az államok között még fennállanak. Egyeseknek szabad, másoknak tilos a fegyverkezés. Ha a többi állam azzal érvel, hogy biztonságokért ragaszkodnak a fegyverkezéshez és hogy emiatt a volt központi államok nem fegyverkezhetnek, akkor fennáll az a kérdés, ki védi meg Magyarországot, ha megtámadják?

Ha Magyarország számára a Népszövetség alapszabályai elégséges védelmet nyújtanak, akkor más államoknak is meg kell elégedniük ezekkel az alapszabályokkal. Itt az ideje annak, hogy a tényleges leszerelés megtörténjék.

Otto Gebühr, Olga Tschechowa, Hanny Weisse, Georg Alexander játszik a

Sanssouci

főszerepeit

MA VAN A BALÓ-EST,

amelyre a közönség a jegyeket erősen vásárolja. Baló Elemér fényes szereplése mellett az estének valóságos zenei szenzációja lesz az, hogy Sugár Frigyes a kiváló tenorista elénekli a Nyugat leánya című Puccini operának Nagyváradon még nem hallott nagy áriáját. De nagy érdeklődésre tarthat számot Marót Annie, Parlagi Ilonka és a Kovács-pár szereplése.

Szerencsés lesz minden napod, Ha veszed az Estilapot, Benne van e lapban minden / ajándékot kapsz ingyen. Tudod-e mi vezet jóra? Egy szerencsés peckelőra!

Ne! vásároljunk vásznat és asztalneműt?? FLEGMAN-nal!

Ügynököket

tűzifa és építkezési anyagok eladására felvessz JURICSKAY Iosif Vulcan Nagy Sándor, u. 11. D. u. 1-3-ig 3694

Gyermek- és női kabátokban nagy választék, olcsó árak 3681

Weber Modell-Aruház Vlahuța (Szt. János)-utca 6. sz.

Rebeles & Fodor

uri szabók 3255

B azár-épület, színházzal szemben

Jól és olcsón vásárol az AMITIE-hez csatlakozott cégeknek és még a hasznukból is részesedést kap!

Tulhalmozott raktár folytán

zongorák pianinok

hallatlan olcsó árban és kölcsönbe is

kaphatók 3028

Sternberg-nél

Bul. Regele Ferdinand 14.

Baló Elemér szaval, Sugár Frigyes énekel, P. Gulácsy Irén felolvas a mai kultúrestén

Habig, Borsalinó

kalapok legnagyobb választékban kaphatók

Roth M. Utóda-cégnél

5001-1

Az Amitié-rendszerhez csatlakozott cégek jegyzéke:

Bőrkereskedések:

Faragó Testvérek, Avram Jancu (Kossuth) utca.
Friedländer Sándor, Alexandri (Teleki) utca 10.
Bonadek, Victoriei (Kolosvári) utca 50.
Jakobovits Sándor, Vlahuta (Szent János) utca 7.
Réti Ignác, Minelot (Bánya) sor 7.
Walfisch Dezső, Victoriei (Kolosvári) utca 87.

Cipőüzletek:

Róth Henrik, Jorga Miklós (Zöldfa) utca 3.
Weisz Jenő, Jorga Miklós (Zöldfa) utca 8.

Cukorka-üzletek:

London és Weisz, Kishidőnél.
„Sport”, Mesosi tábornok (Mezey Mihály) utca.

Drogeriák:

Angyal drogeria.
Központi drogeria, Szilvási-épület.

Illatszertárak:

Ninon, Kispac-tér.
Diana, Vitéz Mihály (Nagy-piac) tér 6.

Dívatáruházak:

Cziller Imre, Egyesületi (Szent László) tér.

Földes Mór, Vlahuta (Szent János) utca.

Róth M. utóda, Mária királyné (Bémer) tér.
Bleier Adolf, Sas-passa-ge.
Schwartz Márton, Ferdinánd király (Rákóczi) ut 8.
Özv. Kertész Dezsőné, Avram Jancu (Kossuth) utca 2.
Bányai Lajos, Sas-passa-ge, fő-bejárat.
Weinberger Miklós, Alexandri (Teleki) utca.
Szencsny Miklós, Sas-passa-ge.

Fűszerkereskedők:

Ehrenfeld Andor, Dimitrie Cantemir (Beöthy Ödön) utca 39.
Ungár Jakab, Vitéz Mihály (Nagy-piac) tér 10.
Ifj. Holubák Károly, Venetia (Templom) tér 8.
Weintraub Mór, Alexandri (Teleki) utca.
Fuchs Béla, Jorga Miklós (Zöldfa) utca 21.
Harmath Márton, Vitéz Mihály (Nagy-piac) tér 14.
Weisz Jenő, Victoriei (Kolosvári) utca 87.

Férfi szabók:

Kovács Antal, Alexandri (Teleki) utca 10.

Fényképész-műtermek:

Kertész Erzsé, Bazar-épület.
Róna Jenő Alexandri (Teleki) utca 4.

Kalapüzletek:

„Favorit” kalapüzem, Alexandri (Teleki) utca és Millerand (Arany János) utca sarkán.
Kertész Miksa „Salon Chic”, Sas-passa-ge.

Kávé- és teabehozatal:

Aszódi, Sas-palota.

Kész ruháüzletek:

Neumann M. utóda, Mária királyné (Bémer) tér.
Klein Sándor, Sas-passa-ge, Erzsébet kalapszalonn mellett.

Kelme-festő:

Kristály-kelme-festő, Felvevőtelepek: Kispac-tér 16. Alexandri (Teleki) utca 16. Cuza Voda (Szacsavay) utca 50.

Kelme- és festéküzlet:

Stern S. Endre, Jorga Miklós (Zöldfa) utca 10.
Matula Gyula, Ferdinánd király (Rákóczi) ut 2.

Képkeregető:

Banyik Sándor, Vlahuta (Szent János) utca 6.

Kézimunka-üzletek:

Tátray Gusztáv, Orsolya-épület.

Kötszerész:

Kepes Elek, Sas-passa-ge.

Órás- és ékszerész:

Tiszay János, Alexandri (Teleki) utca 8.

Papír áruházak:

Mégay és László, Avram Jancu (Kossuth) utca.
Sipos és Reich, Mária királyné (Bémer) tér.
„Victoria”, Avram Jancu (Kossuth) utca 12.

Részlet áruházak:

Lukács & Co. (Szinház mögött).

Sütődek:

Herz Miklós, Alexandri (Teleki) utca 20.
Szedő Emil, Közép-utca 10.
Schmak István, Sztaroveszky-utca 17.

Szővet-áruház:

Schneider & Mihály, Ferdinánd király (Rákóczi) ut 10.
Szőnyeg- és butorszővet áruház:
Back Bernát, Mária királyné (Bémer) tér 1.

Vas kereskedés:

Stern József, Vitéz Mihály (Nagy-piac) tér.

Vásároljon ezekben az üzletekben, mert ezek Amitié-bélyeget adnak

APRÓHIRDETÉSEK

LEVELEZÉS

MICSI Már előbb is rájöhettünk volna, az üzletváltás eme módjára. Nagyon valószínű, hogy amíg nem megyünk, de jobb volna, ha Maga mielőbb jönne hosszú dumára. Mindenki üdvözlését tölmácsolom. Né. 89

AUER! Kérészeteket, amint lehetséges, azonnal teljesítem, mindenre készületek végleges elintézésére az ügyeknek. Remélem 10 napon belül érkeztek. Paliék. 90

LAKÁS

KÉPKEREGETÉZÉS, ablaküvegezés, ajándéktárgyak legolcsóbban: Banyiknál, Vlahuta (Szent János) utca 6. Nyitott üzlet. 3387

TÖBB csinos egy égyes butorizot szoba, központban azonnalra világítás, kiszolgálással együtt, havi 1500 lejért kiadó. Bővebbet „Metropol” szálloda portásánál.

GYARHELYISÉG és egy 2 szobás komplett lakás kiadó. Aradi-ut 25. 88

URILEANY fürdőszoba, esetleg zongora használatra és ellátással szobát keres, csakis a központban. Cím a Hegedüs hírlapirodába kér. 92

ALKALMAZÁS

PIPERE mosónő, vasa önő ajánlkozik uriházakhoz. Keskeny-utca 22. Csukás Agnes. 72

DEBRECENI gazdasági iskolát végzett gazdasz 2 évi gyakorlattal román, magyar, német nyelvet bírja azonnali belépésre állást keres. Cím a kiadóban. 100

EGY jó manikűrös leány felvétetik. Zsigován fodrász, Ferdinánd király (Rákóczi) ut 55. 98

IDŐSEBB orth. izr. asszony házvezetőnőnek ajánlkozik. Dimitrie Cantemir (Beöthy Ödön) utca 51. Ferenc Mártonné. 67

HAZMESTERT keres dr Erdős Zsigmond, Simeon Barnutiu (Damjanich) utca 10. 102

KERESEK azonnali belépésre román és német levelező nőt, vagy férfit, jó fizetéssel. Jelentkezni délután 4 órától, Egyesületi (Szt. László) tér 7. I. emelet. Weisz. 101

ÜGYES, fiatal, románul tudó gép- és gyorsírónt keresünk mielőbbi belépésre. Komló Testvérek üvegüzlet. 97

INTELLIGENTES deutsches Fräulein wird zu einem 5 jährigen Mädchen gesucht. Dr Konrad, Alexandri 6. 9-10 oder 3-4 Uhr. 93

GARCON ur házvezetőnt keres. Cím Hegedüs hírlapirodában. 94

SZOPTATÓS dajkát keres a Waldmann szanatoriumban, Pasteur (Kórház) utca 11. 95

FÖZNI tudó minden házzvezetőnő kerestetik, magános urhoz. I. C. Brătianu (Szaniszló) utca 14. délután 5-6 között jelentkezni.

OKTATÁS

NÉMET, magyar gyorsírás és német nyelvórákat adok. Cím a kiadóban.

ÜGYNÖKÖKET részletfizetésre való eladásra felvesz Rottenberg Márton, Jorga Miklós (Zöldfa) utca 15. 84

ADÁS-VÉTEL

SEBŐK Zsigmond: Mackó ur szárazon és vízen című könyvét megvételre keresem. Cím a Hegedüs hírlapirodában. 36

MOTORKERÉKPÁR 3 hónapos, TELJESEN UJ, a legjobb angol márka, eladó. Moto-mechanic, Vulcan József (Nagy Sándor) utca 17. szám. 35

TELJESEN jókarban levő plüsch hegyserterítő és abrosz jutányosan eladó. Friedmann, Aurel Vlahuta (Vámház) utca 51. 99

EGY keveset használt Göröckerékpár sürgősen eladó. Jorga Miklós (Zöldfa) utca 1. házmesternél. 41

KÜLÖNFÉLÉK

150-200 ezer lej-tőkevel rendelkező nő vagy férfi biztos megélhetéshez juthat. Cím: „Üzlet” jelölgere a Hegedüs hírlapirodába. 96

x Hencserek részletre Mausberg, Bul. Reg. Ferdinand 17.

Házhelyek a Bunyitailigetben

Megszűnik a lakáshiány, amennyiben a város legszebb helyén fekvő Spitz-telep (Bunyitailigetben) parcellázásra került, mely parcellák igen kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.

Az, aki kis tőkéjűt jól és hasznosan akarja befektetni, siessen, míg le nem késik.

Az építkezéshez szükséges homokot és kavicsot ingyen kapja. A vízvezeték és villany már be van vezetve.

Az uszodai villamos megállótól 2 percrenyire fekszik, azonban a villamosjárat rövidesen megindul egész a telepig.

Ertekezhetni:

Spitz Samucl és fia
vaskereskedésben Mihály Vitéz-utca

Sonnenfeld Adolf-nyomda r. t.

Bármiféle rönk bérvágását gatteren

esetleg teljes kimanipulálással is bontógatteren vagy automatikus hasító körfűrész

parketták bérnyalulását

a legjutányosabb árak mellett vállaljuk.

Közvetítők díjaztatmak!

Rimanóczy műbutor és parkett
gyár R. T. ORADEA

Telefon: 279.

3904